

UREDNIŠTVO IN UPRAVA: LJUBLJANA

KNAPLJEVA ULICA 87EV. 1 TELEFON 55-22 DO 55-25

ROKOPISI SE NE VRAČAJO

IZHAJA VSAK DAN RAZEN PONEDELJKA

SLOVENSKI POROČEVALEC

INSERATNI ODELEK LJUBLJANA

TELEFON 38-96

POŠTNI CEKOVNI RACUN LJUBLJANA ŠTEV. 6-90691-A

OGLASI PO CENIKU

MESEČNA NAROČNINA 45 DIN

GLASILO OSVOBODILNE FRONTNE SLOVENIJE

Rezultati volitev v krajevne ljudske odbore 11. in 18. decembra

Zap. št.	OLO	Glasovalo		Abstinenca		Za I. kandidata		Za II. kandidata		O F skupaj	Skrinjica brez liste	
		Število	%	Število	%	Število	%	Število	%		Število	%
Ljubljanska oblast:												
1.	Črnomelj	12.534	11.576	92,21	978	7,79	7.242	3.359	10.601	91,58	975	8,42
2.	Grosuplje	15.006	14.194	94,59	812	5,41	7.228	5.360	12.588	88,69	1.606	11,31
3.	Kamnik	23.413	22.824	97,5	589	2,5	12.527	7.557	20.084	88	2.740	12
4.	Kranj	44.103	43.059	97,63	1.044	2,37	25.812	13.577	39.389	91,48	3.670	8,52
5.	Novo mesto	22.843	21.550	94,34	1.293	5,66	11.572	7.118	18.690	86,73	2.860	13,27
6.	Šoštanj	17.853	17.422	97,59	431	2,41	9.637	5.493	15.130	86,84	2.292	13,16
7.	Trebnje	17.377	13.071	90,92	1.306	9,08	8.102	2.588	10.690	81,78	2.381	18,22
Mariborska oblast:												
8.	Maribor okolica	40.190	39.099	97,29	1.091	2,71	19.803	14.914	34.717	88,79	4.382	11,21
9.	Poljčane	16.675	15.352	92,07	1.323	7,93	10.629	3.735	14.364	93,56	988	6,44
10.	Ptuj	40.069	38.576	96,42	1.493	3,58	22.820	12.892	35.712	92,58	2.864	7,42

Vareški rudnik železne rude je izpolnil letni plan

Veliki kolektiv črne metalurgije rudnik železne rude Vareš je 17. decembra izkopal in izvozil zadnje tona rude po planu za tekoče leto. Proizvodnja v rudniku je narasla zlasti v drugem polletju, ko so uvedli individualne norme in se je začelo tekmovanje za visoko delovno storilnost. Ko je Alija Sirotanovič pokazal, da je mogoče delati na več delovnih mestih, je na enak način začel kopati tudi vareški rudar Joško. Prvi dan je že dosegla njegova brigada velik uspeh, saj je presegla dnevno normo za 197%. Po njegovem zgledu so začeli enako delati tudi drugi rudarji Paskalova brigada je kmalu dosegla petkratno dnevno normo, pa tudi druge tekmovalne brigade so povečale svoj delovni učinek za 100 do 160%. Tekmovanje je doseglo svoj vrhunec, ko je prisnela v vareški rudnik brigada Mehmeda Budimlića, znanega rudarja iz Ljubije. Pri tem enomesečnem tekmovalstvu se je zvišal delovni učinek vareških rudarjev za 100%. To tekmovalstvo je znatno pripomoglo k predčasni izpolnitvi letnega plana.

Tobak preživlja v naši državi nad milijon ljudi

Nad milijon prebivalcev naše države se bavi s pridelovanjem tobaka ali z njegovim predelovanjem v tobakne izdelke. S tobakom je zasajena skoro desetina površine, ki je posejana z industrijskimi rastlinami. V krajih, kjer posebno intenzivno pridelujejo tobak, pa je z njim posajenih 50 do 80% njiv. Prebivalstvo Makedonije, Hercegovine in nekaterih drugih nezitrodnih predelov se prvenstveno bavi z gojenjem tobaka. Za svoje delo dobivajo pridelovalci danes skoro tri in pol krat večjo nagrado, kakor so jo dobivali v bivši Jugoslaviji. V prvih dveh letih petletnega plana je število pridelovalcev tobaka poraslo za 90%. S tobakom se bavi 540 kmečkih obdelovalnih zadrug. Petletni plan je določil, da se mora povečati pridelavek tobaka v primeri z l. 1939 za 350% do l. 1951. Tako bo mnogo več tobaka na razpolago za izvoz in za potrošnjo v naši državi. Ta potrošnja se občutno dviga. Hektarski donos v minulem letu je bil obilen in so odkupna podjetja došle odkupila že štiri petine predvidenih količin. Do nedavna smo največ našega tobaka izvažali v ZSSR, Češkoslovaško in Poljsko. Sedaj ga kupujejo velike količine Nizozemska, Francija, Zahodna Nemčija, Belgija, Švedska in druge države, ki prej niso poznale dobre kakovosti našega tobaka. Poseben uspeh pomeni, da smo ga prodali tudi v ZDA, ki kupuje samo najboljše vrste tobaka, da z njim aromatizira domači tobak.

LESNA INDUSTRIJA SLOVENIJE je predčasno izpolnila veliko letošnje plansko nalogo

Ministrstvo za lesno industrijo nosi v letošnjem letu eno izmed glavnih bremen plana. V svoji dejavnosti ne zajema samo državnega sektorja, marveč tudi zadrage in njih lesne odseke, usmerja in zajema delo žagarskih podjetij, tovarn za mehanično in tovarn za kemično predelavo lesa.

Navzlic pomanjkanju delovne sile in številnim objektivnim težočam so kolektivni lesne industrije izpolnile letošnji plan po vrednosti že 20. decembra s 101%. Če ta uspeh primerjamo z lanskoletnim izpolnjevanjem plana, vidimo že na prvi pogled, da so podjetja, ki so v sklopu ministrstva za lesno industrijo, v primeri z minulim letom zelo napredovala, čeprav je vsa proizvodnja raztresena na širokem področju in proizvodnja v marsičem zavisi od vremenskih razmer.

Plan sečnje in izdelave je bil izpolnjen že 20. novembra. Medtem so gozdna gospodarstva ta plan še visoko presegla. Samo v državnem sektorju je plan poseka in izdelave sedaj izpolnjen s 102%. Pri tem prednjači gozdno gospodarstvo Bled, ki je letni plan poseka in izdelave izpolnilo s 117%, gozdno gospodarstvo Ljubljana ga je izpolnilo s 115%, letni plan prevoza spravila in oddaje pa s 105%. Vse priznanje zaslužitve delovni kolektivni gozdnih gospodarstev Postojna, Sv. Lucija, Novo mesto in Kočevje.

Uvedba brigadnega sistema dela, tekmovanje za večjo storilnost, ki od oktobra dobiva značaj stalnega načina dela, prenašanje in analiza novih delovnih metod ter skrb glavne direkcije in ministrstva, vse to je pripomoglo, da se je v letošnjem letu dvignila povprečna storilnost gozdnega delavca za 12%. Z uvedbo brigadnega sistema, ki je med drugim za službo dela frontnih brigad in z izboljšanjem delovnih pogojev gozdnih

delavcev so se zmanjšali izostanki in se je zboljšala delovna disciplina. Drugo leto pa bodo uspehi nedvomno še večji, če bodo okrajni ljudski odbori dosledno in življenjsko izvajali uredbo o obveznih prevoznih in če bodo sindikalne podružnice izboljšale svoje delo.

Lesnoindustrijska podjetja so v nekaterih sortimentih visoko presegla postavljene plane. Tako je bil plan hrastovega lesa izpolnjen s 142%, plan bukovega lesa s 115%, plan rezanega lesa trdih listovcev s 178%, plan izdelave sodov s 155%; plan izdelave slepega furnirja z 903%, plan izdelave barak s 120% in plan izdelave vezanih plošč s 109%.

Lesnoindustrijska podjetja Skofja Loka, Celje, Straža, Cerkljica, Sevnica, St. Peter, Ajdovščina, Ilirska Bistrica, Postojna, Slovenjgradec in Bled so letno plansko nalogo izpolnili s 101 do 115%. Lesnoindustrijska podjetja so tako še pred rokom izpolnila plansko nalogo in jo celo v celoti presegla za 2%. Ta uspeh je toliko pomembnejši, če upoštevamo, da so tista lesnoindustrijska podjetja, ki nimajo pravega surovinskega zaledja, imela velike težave s pomanjkanjem hlodovine, druga pa so zaradi suše morala tudi za mesec dni ustaviti obratovanje. V teh primerih gre vse priznanje delovnim kolektivom, ki so zamujeno s podvojenimi naporom nadomestili. Na žagarskih obratih bodo morali v bodoče skrbeti, da se bodo norme uvajale na vseh delovnih mestih in da se bodo odpravile vse nepravilnosti, ki so v zvezi z neupoštevanjem uredb o plačah delavcev. Seveda se pri tem kaže tudi pomanjkljivost v delu sindikalnih podružnic, ki ni dovolj aktivno in manjka povezava med njimi in operativnim vodstvom podjetij. Primer lesnoindustrijskega obrata v Ribnici, kjer je mladina razgibala delo sindikata in ustanovila prvo mladinsko žagarsko brigado, je pokazal, da

uprava ni nudila mladini potrebne pomoči, mladina pa se tudi ni povežala z upravo podjetja.

V tovarnah za kemično predelavo lesa so vsa podjetja že konec novembra izpolnila celotno plansko nalogo, in to po vrednosti, količini in asortimentu. Zasluga vodstev taninskih tovarn je predvsem v organizaciji in operativnih posegih pri dobavi taninskega lesa. Uspeh teh podjetij pa je tudi zasluga dobrega in vztrajnega dela sindikalnih podružnic. Vse priznanje zasluži tovarna lesovinskih plošč v Ilirski Bistrici, kjer so imeli zaradi pomanjkanja električnega toka občutni izpadke produkcije. Pozneje se je delovni kolektiv s podvojenimi silami boril za pravočasno izpolnitev postavljenih nalog, ki jih je tudi predčasno izpolnil. Delo v tovarni ni počivalo niti ob nedeljah. Tako so tehnično zmogljivost tovarne preokorčili za 15%.

V tovarnah za mehanično predelavo lesa pa so delovni kolektivi, kakor v tovarni meril Slovenjgradec, v tovarni igrač v Novem mestu in v tovarni glasbil v Mengšu presegli postavljeno plansko nalogo tudi za 90%. Tudi tovarne pohištva Duplica, Tržič, Maribor ter ostale bodo po dosedanjih podatkih še predčasno izpolnile letošnje plansko nalogo. V nekaterih sortimentih kakor n. pr. v glasbilih, igračah, risalnem in pisarniškem priboru, pisarniškem pohištvu, kostanjevem in smrekovem ekstraktu in pinotanu je bil plan visoko presežen.

Naši gozdni delavci ter delavci v podjetjih in tovarnah so v tem letu po zaslugi brigadnega sistema dela in tekmovalni za večjo storilnost ter ob pomoči frontnih brigad prvič predčasno izpolnili svoje planske naloge. Prepričani smo, da bodo v četrti Titovi petletki uspehi še boljši, kar bo pripomoglo k hitrejši zgraditvi socializma.

Sklepi vlade FLRJ

Beograd 20. nov. Dne 19. t. m. je bila seja vlade FLRJ, na kateri sta bila sprejeta predloga zakona o splošnem državnem proračunu za leto 1950 in zakona o splošnem državnem zaključnem računu za leto 1948, kakor tudi poročilo podpredsednika vlade FLRJ in ministra za zunanje zadeve Edvarda Kardelja o delu naše delegacije na zasedanju OZN. Na isti seji je vlada odobrila nagrade zaslužnim delavcem na področju znanosti in kulture.

Razstava dela na avtomobilski cesti

V Zagrebu bodo 26. decembra v Umetniškem paviljonu na Trgu Tomislava odprli veliko razstavo, ki bo pokazala dela na Cesti bratstva in enotnosti in napore naše mladine pri graditvi te ceste. Hkrati bo prirerjena enaka razstava tudi v Beogradu.

NAJBOLJŠA ENOTA GARNIZIJE

V enoti majorjev Kokotovića in Trobežana v Ljubljani se vojaki mrzlično pripravljajo na svoj dan — Dan jugoslovanske armade.

Ze pred mesecem dni so sprejeli vsi borci, podoficirji in oficirji osebne obveznosti v vojaškem, političnem, kulturnem in drugem delu. Obveznost so razen redkih izjem vsi že izpolnili, mnogi pa celo presegli. Na grafikonih zasledujejo vsakega posameznika. Ogledajo si nekaj najboljših primerov: Starejši vodnik Milivoj Jankov se je zavezal, da bo njegov radiotelegrafski oddelek v vsakem pogledu najboljši. Rečeno — storjeno; ni minil mesec dni in oddelek prednjači. S svojimi vojniki je predstural tudi obilo politične literature. Titove in Kardeljeve govore in drugo. Milivoj Jankov pa je postal med tem časom tudi nekakšen vojaški novator. Iznašel je nov način radiotelegrafiranja, ki pride v poštev zlasti za hitro usposabljanje novih radiotelegrafistov. Njegovo metodo so prevzele tudi druge enote. Mehnik Albert Sorli je izpolnil svojo obveznost, ko je v prostem času popravil dva motocikla.

Vojaki vse enote so napravili 10.038 delovnih ur pri melioraciji Pšate, na stavbišču na Ambroževem tegu, zadržnem domu na Barju in pri kanalizaciji Erjavčeve ceste. Pri popravilu vojašnice pa so prističili 3.326.000 dinarjev. Zadrugištvu vojakom ni deseta briljanta.

ga. Čeprav niso doma, kjer bi lahko sami pomagali ustanoviti zadrage, pa poskušajo iz daljave vplivati na domače. Svojim družinam so poslali 2964 pisem, v katerih jih prepričujejo, da naj stopijo v zadrage. Uspeh ni izostal. 59 družin je na podlagi teh pisem že vstopilo v zadrage.

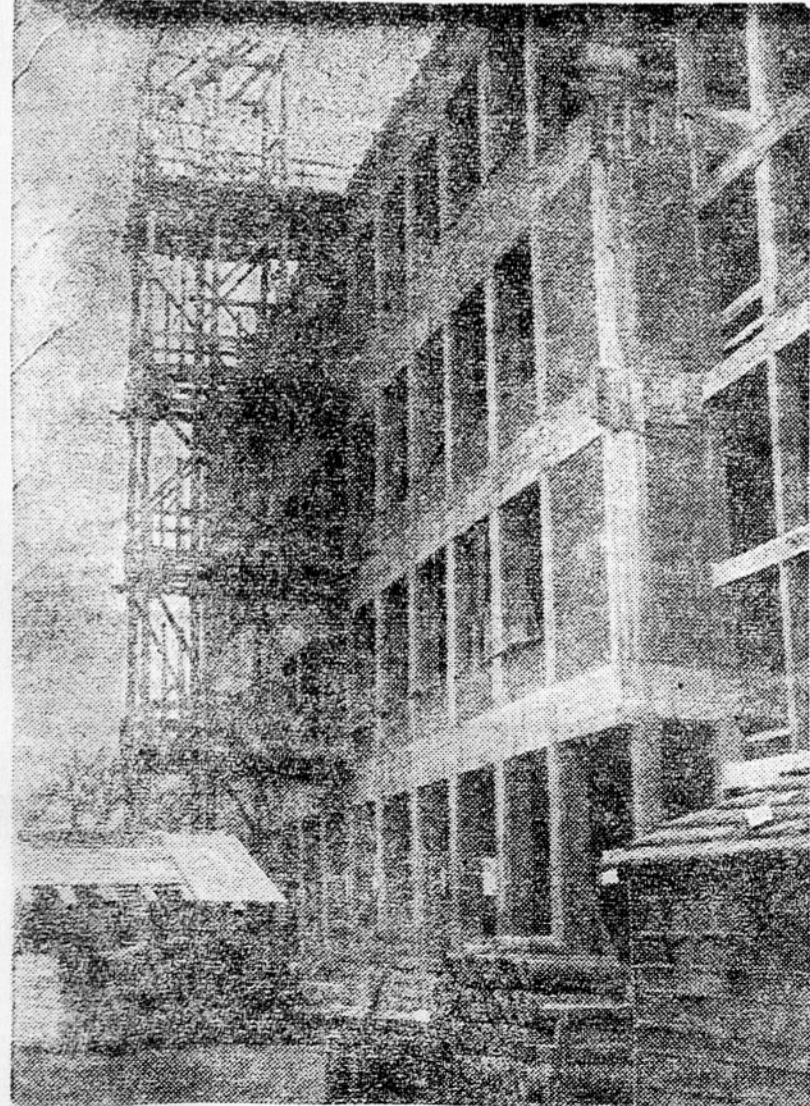
Tudi tednu štednje so se odzvali vojniki in oficirji Kokotovičeve enote: vložili so 136.000 dinarjev. Pred mesecem dni je prišlo v enoto 23 nepismenih novincev. Sedaj znajo že vsi pisati in čitati.

Med tekmovalstvom so posvečali posebno pozornost demobiliziranim borcem. Z vztrajnim političnim delom in dobro vzgojo so dosegli, da se jih je 75 javilo za razne gospodarske po-

klice. Od tega 9 za vojno industrijo, 30 za ostalo industrijo in drugam. Ker v armadi primanjkuje stalnih vojaških kadrov, tudi na tem področju niso spali: v stalno vojaško službo je stopilo pet borcev, eden pa je postal vojni uradnik.

Politično delo je med tekmovalstvom vidno oživel; borci so se seznanili z novim zakonom o ljudskih odborih, spremljali delo Organizacije Zdrženih narodov in drugo.

Enoto komandanta Kokotovića in komisarja Trobežana smatrajo za eno najboljših v garniziji. To pohvalo tudi po pravici zaslužijo. Dan armade bodo počastili s proslavo v Mladinski dvorani in z razstavo, ki bo prikazala delo enote v letošnjem letu.

Na gradbišču bodoče poštne palače v bližini glavnega kolodvora v Ljubljani je delo zadnje tedne oživel. Gradnja je od lanskega leta počivala, ker je češkoslovaška tovarna v Šlesku odpovedala pogodbo o dobavi nove telefonske centrale. Sedaj, ko je dobava telefonske centrale iz druge države zagotovljena je treba delo pospešiti, da bo do julija prihodnjega leta vse pripravljeno za montažo nove telefonske centrale.

V obdelovalnih zadrugah v ptujskem okraju še večji poudarek živinoreji, vinogradništvu in sadjarstvu

V ptujskem okraju je trenutno 17 kmečkih obdelovalnih zadrug. Od teh so 3 (Gorca-Dežno, Dravinjski vrh in Litmerk) vinogradniške. Grajena je vinogradniško-sadjarška, Osojnik, nam vsem dobro znana zadruga, je sadjarška, ostalih 12 (Sobotinica, Moškanjci, Gorišnica, Središče, Osluveci, Pervenca, Desenci, Cvetkovići, Desternik, Trnovska vas, Placar in Trnice) pa je poljedelskih. Zemljiška lastnina teh obdelovalnih zadrug je še razmeroma majhna, saj znaša samo 3,4% tega, kar posedujejo privatni kmetje.

Podatki uprave za zadrugištvo pri okrajnem poverjenstvu za kmetištvo nam povedo, da odpade od njihove skupne zemljiške površine na njive in vrtove 26%, na sadovnjake 6,3%, na vinograde 7,4%, na travnike 20%, na pašnike 15,2%, na ribnike in močvirja 9,6%, na gozd 21% in na neplodno zemljo 3%. V zemljiški posesti privatnih kmetov so ta razmerja nekoliko drugačna. Iz primerjave vidimo, da je v privatnem sektorju odstotek njiv in vrtoev ter gozdov višji, nižji pa so odstotki sadovnjakov, vinogradov in pašnikov. Iz tega sledi, da mora biti vsaj sedaj težišče proizvodnje vseh 12 zadrug poljedelskega tipa na živinoreji, medtem ko morajo proizvodni plani ostalih 3 zadrug temeljiti na vinogradništvu oziroma sadjarstvu.

Reči je treba, da proizvodni plani kmečkih obdelovalnih zadrug v ptujskem okraju za leto 1950, v glavnem upoštevajo te ugotovitve. Vendar niso pokazali vsi zadrugiški dovolj razumevanja za naloge, ki iz tega izvirajo, in bodo morali izkoristiti upravni odbori čas do pomladanskih del za vztrajno prepričevanje vseh članov.

Proizvodni plani sadjarstvih in vinogradniških zadrug

Začnimo pri Osojniku kot najstarejši zadrugi v okraju. Njen plan je od vseh zadrugiških planov tehnično pač

najbolje sestavljen. Sadjarško-produktivni značaj te zadruge prihaja v celoti do izraza. Nasadi breskove bodo dosegli že površino 14.14 ha, nruske pa 2 in pol ha. Zaradi nezadostne krmilne baze (predvsem trznikov) bodo znižali število goveje živine za 19%, stanje prašičev pa bodo dvignili za 22%. Ta razmeroma nizki dvig prašičereje je možen in dopusten, ker je že sedanje stanje zadovoljivo. Goveja živina jim je potrebna že zaradi gnoja, prašičereja pa bo krila predvsem potrebe zadrugiškov. Po proizvodnem planu bo oddal Osojnik državi 54% svoje proizvodnje mleka. Povprečna letna proizvodnja na kravo bo znašala 1810 litrov. Tako bo Osojnik prihodnje leto tudi s tem prepričljivo dokazal prednost zadrugnega gospodarjenja in njegov pomen za povečanje kmetijske proizvodnje. S tem povprečjem molznosti bo za 40% presegel v petletnem planu Slovenije planirano povprečno molznost krav. Skupnosti bodo nadalje oddali 26 komadov stare goveje živine in 65 telet iz lastne prireje. Stališče, ki ga je zavzela zadruga glede prašičereja, pa ni mogoče odobravati. Branila se je sprejeti v plan rejo in oddajo pitancev ter je pristala samo na vzrejo 110 odojkov za potrebe drugih kmečkih obdelovalnih zadrug v okraju. Zaradi nujnih potreb po maščobi bi bilo zelo prav, če bi Osojnik upošteval te potrebe in prevzel nase delček preskrbe prebivalstva z maščobami. Vsekakor naj okrajni ljudski odbor še prouči to vprašanje in ga reši sporazumno z drugo. Glavne pridelke — breskove bo zadruga po tem planu pridelala že 300 stotov, tako da bo imela samo od prodaje tega sadja po ceni 12 do 14 din za kilogram 600 do 700 tisoč dinarjev letnih bruto dohodkov.

Tudi plan mlade sadjarško-vinogradniške zadruge Grajena je kar dobro sestavljen. Pri tej zadrugi je

sedaj porazno razmerje med obdelovalno površino na eni strani in številnim stanjem svinj oziroma goveje živine na drugi strani. O tem bomo zvedeli kaj več, ko bo govora o kmečkih obdelovalnih zadrugah poljedelskega tipa. Zato ni čudno, da določa plan 5-kratno povečanje števila svinj in 50-odstotno povečanje števila goveje živine. Potrebna gradnja svinjakov in hlevov je pravilno planirana. Na 11.41 ha vinogradov bodo pridelali 20.000 litrov vina in dosegli tako 17,4 hl na ha, 14,92 ha sadovnjakov pa jim bo dalo 168.000 kg kvalitetnega sadja (pretežno jabolk).

Vsekakor bo morala zadruga, ki organizacijsko še ni urjena, napeti vse sile, če bo hotela izpolniti ta plan. Izboljšati bo treba predvsem delovno disciplino in odnos posameznih zadrugiškov do skupnih nalog. V letu 1950 se ne sme ponoviti, da bi zadrugiški zanemarjali delo na zadrugi zemlji in hodili delat večjim kmetom v sosesčini, ki jih danes še vedno gospodarsko izkoriščajo.

V manjši meri zadovoljujejo plani vinogradniških zadrug Gorca-Dežno, Dravinjski vrh in Litmerk. Čeprav so te tri zadrage poleg Osojnika najstarejše v okraju, kažejo vendarle razne pomanjkljivosti, ki jih prav za prav ne bi bilo treba. Njihovi proizvodni plani so pomanjkljivi predvsem v dveh točkah: prvič v planiranem povprečju vinskega pridelka na hektar in drugič v vprašanju obnove vinogradov. Povprečni pridelavek vina bo znašal namreč 12,7, 20,3 oziroma 13,8 hektolitrov na hektar. Obnove vinogradov plani ne predvidevajo, tudi trsnic ni nikjer. Samo Gorca kot najboljša med njimi bo uredila 0,5 ha novega nasada na način, ki bo omogočil strojno obdelavo. Zakaj niso planirali obnove

vinogradov? Izgovarjajo se s tem, da vinogradi se nišo tako stari, da bi jih bilo treba izsekati, nizko planirani povprečni donos pa je po mnenju zadrugiškov posledica večinoma že iztrošenih vinogradov. Tu je očitno napačno, ki ga ne odpravi niti trditve, da niso mogli upoštevati vseh okoliščin zaradi naglice, s katero je bilo treba sestaviti proizvodne plane. Vinogradništvo v ptujskem okraju, še posebno pa v obstoječih zadrugah, ki imajo vinograde najboljših trst, je tako važna stvar, da zasluži vso pozornost. Če računamo življenjsko dobo vinogradov na povprečno 30 let, tedaj bi morale te tri vinogradniške zadrage, če hočemo obdržati in celo dvigniti proizvodnjo vina na njihovem področju, obnoviti prihodnje leto 4,7 hektarja. Ker pa so vinogradi vsaj deloma že zelo iztrošeni, je treba to število še celo dvigniti. Vprašanje trsnega materiala in delovne sile pa tudi kreditov je nedvomno težko, vendar ne neresljivo. Treba je v nekoliko več sodelovanju z državnima posestivima v Podlehniku in Zavrču, ki imata v tem oziru že mnogo izkušenj, pa tudi zadruga na Kogu v ljutomerskem okraju bi lahko v marsičem nudila pomoč. O teh stvareh bi morali govoriti proizvodni plani teh zadrug, vendar o tem ne govorijo. Ze omenjena objektivna težava pa ne smejo biti ovira, da zadrugiški ne bi začeli reševati tega vprašanja. Proizvodni plani za leto 1950 dokazujejo, da tem zadrugam ni preveč znan naš petletni plan, po katerem je treba proizvodnjo vina dvigniti na 122%, grozdja za potrošnjo pa na 259%, desetletnega predvojnega povprečja. Prav tako so zanemarile vprašanje trsnic, pri katerih je treba po petletnem planu Slovenije doseči celo 2762-odstotno povečanje

Nova provokacija češkoslovaških oblasti

PREISKAVA IN ARETACIJE v prostorih

Praga, 19. dec. (Tanjug.) V soboto 17. decembra ob 5.30 je praška policija vdrila v stanovanje predsednika Ljudske fronte Jugoslovanov na Češkoslovaškem Mita Dimitrijevića in podpredsednika Antona Trstenjaka in ju aretirala. Po aretaciji so policisti napravili temeljito preiskavo, da bi našli domnevno ilegalno gradivo. Ko so Mita Dimitrijevića in Antona Trstenjaka privedli na policijo, je prisel tjakaj bivši tajnik Ljudske fronte Jugoslovanov v Češkoslovaški Vlaskelec, ki so ga na predlog članstva kot izdajca domovine izključili iz Ljudske fronte. Policija je jela zasliševati Dimitrijevića in Trstenjaka ter jima stavila naslednja vprašanja: »Kdo je izključil iz Ljudske fronte Vlaskelec, oziroma na čigav predlog? Kdo je bil v imenu veleposlanstva navzoč na tem sestanku Fronte? Kdo je govoril na sestanku in o čem? Koga poznate na veleposlanstvu? Zakaj ste se udeležili proslave 29. novembra — Dneva repu-

Ljudske fronte Jugoslovanov v Pragi

Češkoslovaške oblasti bi rade ustrahovale na Češkoslovaškem živeče naše državljane

blike? Kdo je bil se navzoč na tej proslavi? Kdo je govoril na proslavi? I. t. d.

Istega dne okrog poldne je bil Trstenjak izpuščen, predsednika Fronte Dimitrijevića pa so zadržali v zaporu, kjer je še sedaj.

Pred aretacijo Dimitrijevića in Trstenjaka je praška policija še isti dan napravila preiskavo v prostorih Ljudske fronte Jugoslovanov na Češkoslovaškem. Ker niso našli nikakršnega »dokaznega gradiva«, so policaji postavili dezurnemu članu Fronte »brzno vprašanja«, hkrati pa posvali in žalili najvišje voditelje FLRJ.

Aretacija Dimitrijevića in Trstenjaka ter preiskava v prostorih Ljudske fronte imata namen ustrahovati Jugoslovane, ki žive na Češkoslovaškem.

Uslužbeni naših ustanov v CSR ne dobivajo pošte

Praga, 20. dec. (Tanjug.) Uslužbeni veleposlanstva FLRJ in drugih naših ustanov v Pragi ter uslužbeni konzulata FLRJ v Bratislavi ne dobivajo nobene pošte iz domovine. Uslužbeni konzulata in veleposlanstva ne dobivajo niti zasebne pošte, razen priporočenih pisem, ki pa prav tako ne prihajajo redno. Vso pošto, ki prihaja iz Jugoslavije, pregledajo na policiji, kjer tiskovine zadržijo oziroma uničijo.

To nezasišano ravnanje češkoslovaških oblasti je sestavni del sovražne gornje zoper Jugoslavijo za namenom, da bi službene predstavništve FLRJ ločili od njihove domovine.

Ameriški vojni minister za podaljšanje zakona o vojaški obveznosti

Washington, 18. dec. (AFP). Ameriški minister za narodno obrambo Louis Johnson je priporočil prezidentu Trumanu, naj zakon o vojaški obveznosti podaljša za nadaljnja tri leta. Zakon o vojaški obveznosti poteka 24. junija 1950.

Prekinitev pogajanj med ZDA, Kanado in Veliko Britanijo o atomski energiji

Washington, 18. dec. (Tanjug.) Predstavniki zunanjega ministrstva ZDA je sporočili, da so bili britansko-ameriško-kanadski razgovori o atomski energiji, ki so se pričeli 20. septembra, prekinjeni in da se bodo verjetno nadaljevali v januarju ali februarju prihodnjega leta.

Po pisanju časopisov je prišlo do zastanka pri razgovorih zaradi neuspeha, da bi se omilila nesoglasja med Veliko Britanijo in ZDA glede na vprašanje atomske energije. Kakor piše »New York Times«, so se Britanci odrekli ameriškemu osnutku sporazuma, po katerem bi morala Velika Britanija prenehati znanstveno raziskovalno delavnost na področju proizvodnje atomskega orožja, ker bi to pravico imele samo Združene ameriške države. Po istem osnutku sporazuma Velika Britanija ne bi mogla dobiti od ZDA informacij o atomski energiji navzlic prejšnji ameriški obljubi v tem smislu.

Liberalno-kmečka vlada v Avstraliji

Camberra, 18. dec. (Reuter.) V Avstraliji je sestavljena nova vlada z Menziesom na čelu. Nova vlada je sestavljena iz 13 članov liberalne in 4 članov kmečke stranke. Liberalno-kmečka koalicijska vlada je na nedavnih volitvah porazila laburiste, ki so bili do takrat na oblasti.

PO SVETU

Zidje nočejo internacionaliziranega Jeruzalema. Vse vodilne organizacije ameriških Židov protestirajo proti sklepu OZN, da bo Jeruzalem internacionaliziran. Postavile so se ob stran izraelske vlade, ki zahteva, naj Jeruzalem ostane prestolnica Izraela in glavno mesto vseh Židov na svetu.

Tuje misije akreditirane pri visoki komisiji Zahodne Nemčije. Doslej so bili predstavniki 11 tujih diplomatskih misij v Zahodni Nemčiji akreditirani pri anglo-ameriško-francoski visoki komisiji. V Zahodni Nemčiji so poprej uradno obstajale samo vojaške in konzularne misije tujih držav.

Narastanje brezposelnosti v Veliki Britaniji. Po uradnih podatkih britanskega ministrstva za delo število brezposelnih delavcev še vedno narašča. Samo novembra je naraslo brezposelnih za 32.000 delavcev. Brezposelnost se širi zlasti v ladjedelniški industriji, kjer zaradi ameriške konkurence vedno pogosteje odpušča delavce.

Svetovna sindikalna federacija zahteva odpravo protidelavskih ukrepov

Pariz, 19. dec. (Tanjug.) Svetovna sindikalna federacija je poslala tajništvo OZN dokumentiran referat o diskriminacijskih ukrepih, ki jih uporabljajo proti delavcem v kapitalističnih, kolonialnih in odvisnih državah. Svetovna sindikalna federacija predlaga konkreten program za borbo proti diskriminaciji. Program temelji na spoštovanju in krepitevi sindikalnih pravic in na borbi zoper trupe in monopole, ki se poslužujejo diskriminacije, da bi

povečali izkoriščanje in neslogo med delavstvom.

Svetovna sindikalna federacija je poslala ta referat kot gradivo za razpravljanje v ekonomsko-socialnem svetu OZN, ko bo v februarju 1950 proučeval vprašanje odprave diskriminacijskih ukrepov ekonomskega in socialnega značaja nasproti delavcem zaradi rase ali polit. To vprašanje bo prišlo na dnevni red prihodnjega zasedanja ekonomsko-socialnega sveta na pobudo Svetovne sindikalne federacije.

Bidaultova vlada hoče uravnesiti proračun z novim obdavčenjem delovnega ljudstva

Pariz, 19. dec. (Tanjug.) Proračun za l. 1950, ki je bil predložen skupščini, doloca 2300 milijard izdatkov in sicer 1114 milijard za civilne izdatke, 420 za vojaške izdatke, 330 za obnovo in 410 milijard za investicije. Za uravnavanje proračuna je vlada dolocila poleg 280 milijard iz Marshallovega načrta še 235 milijard naknadnih davkov in 1330 milijard notranjega posojila. S tem zvečanjem davkov bi moral plačati vsak Francoz lemo 50.000 frankov, davki pa so bili že celotno tako veliki, da je moral n. pr. kvalificirani delavec delati za davke tri mesece.

Proračun je imel neugoden odmev pri vseh strankah in sindikalnih organizacijah, ki opozarjajo, da gre povečanje davkov v glavnem v breme sirokih delovnih množic.

Za uravnavanje proračuna je komunistična parlamentarna skupina predložila finančni komisiji skupščine predlog, naj bi vojaške izdatke zmanjšali za 200 milijard frankov, namesto dodatnih davkov pa naj bi odvzeli 120 milijard od superprofitov veleposledj in 100 milijard od neizplačanih profitov. Ljudsko republikansko gibanje je predlagalo prihranek 80 milijard frankov na ta način, da bi zmanjšali civilne izdatke za 12 milijard in investicije za 66 milijard. Radikalna stranka je sprejela resolucijo, s katero zahteva prihranek 190 milijard z zmanjšanjem državnih investicij in subvencij. Socialistična stranka ni predlagala nobenega konkretnega ukrepa, temveč se je omejila na kritiko stališča drugih strank, sebe pa je demagoško poveličevala kot edinega zaščitnika koristi delavskega razreda.

Finančna komisija narodne skupščine je zavrnila predlog komunistične parlamentarne skupščine, kot prvi ukrep pa je odobrila vojaške izdatke, določene po vladnem načrtu proračuna. Nesoglasja med strankami o vprašanju proračuna so povzročila dolga prepravanja v finančni komisiji ter razpravljanja in komentarje v tisku. Predsednik vlade Bidault je celo grozil z vprašanjem zaupnice vladi in razpustitvijo parlamenta. Finančna komisija je končno sprejela novo besedilo,

za katero so glasovali ljudsko-republikanski, radikalni in neodvisni poslanci. Komunistični poslanci so glasovali proti. Sprejeto besedilo doloca splošno zmanjšanje izdatkov za 114 milijard frankov in primanjkljaj 23 milijard. Narodna skupščina je postavila kot pogoj za proučevanje vladnega proračunskega predloga, da mora vlada najprej predložiti pismeno obrazložitev o izpremembah in dopolnitvah, ki jih je izvršila v svojem prvotnem predlogu.

Degolistično gibanje izgublja svoj vpliv

Pariz, 19. dec. (Tanjug.) Politični urednik agencije France Presse piše, da degolistično gibanje za zbranje francoskega naroda izgublja čedalje bolj svoj vpliv v političnem življenju države in je sedaj pred zreorganizacijo. Mnogo vodilnih osrednjih in pokrajinskih teles tega gibanja je že razpuščenih, njihovi uslužbeni pa so odpustili iz službe. Po mnenju osebnosti, ki so blizu De Gaulleu, bosta to vlogo prevzela sedaj Združeni prijateljeve generala De Gaulleja in skupina degolistično nastrojenih intelektualcev v društvu »Svoboda duha«.

Politični urednik AFP razčlenja vzroke razpadanja De Gaulleove stranke in opozarja na nešteto velikanskih političnih neuspehov in na čimdalje večjo nepripravljenost degolističnega gibanja, hkrati pa na to, da zadnji čas številni degolistični poslanci zapuščajo De Gaulleovo organizacijo.

Preventivna cenzura v Italiji

Rim, 19. dec. (Tanjug.) V začetku prihodnjega leta bo izšel poseben zakon o tisku in bo uvedena preventivna cenzura za vse časopise in ilustracije. Odločitev vlade o omejitvi svobode tiska je omenil v parlamentu državni podtajnik Andreotti ter izjavil, da bodo morali po novem zakonem predlogu obvezno dostavljati državnemu tožniku v preventivno cenzuro vse časopise najmanj 24 ur preden izidejo.

Spominska svečanost na čast ustrujenim borcem na Opčinah

Trst, 19. dec. (Tanjug.) Včeraj je bila na Opčinah pri Trstu spominska svečanost za slovenske anti-fašistične borce Pina Tomažiča, Ivana Ivančiča, Ivana Vadnala, Simona Klisa in Viktorja Bobeka, ki so bili s sodbo fašističnega sodnega sodišča v Trstu ustreljeni 14. decembra 1941. Spominske svečanosti se je udeležilo prebivalstvo Opčin in okolice, zastopniki množičnih političnih in sindikalnih organizacij pa so položili vence na kraj, kjer so bili ti borci ustreljeni.

Protesti proti zvišanju cen plinu in elektriki v Trstu

Trst, 19. dec. (Tanjug.) Sklep demokratskega občinskega sveta v Trstu o zvišanju cen plinu in elektriki je vzbudil veliko nezadovoljstvo tržaških delavcev. V tržaški tovarni strojev »Sv. Andrej«, v arzenalu »Lloyd« in livarni »Ilva«, rafineriji »Aquila« in drugih tovarnah, podjetjih in ladjedelnicah so imeli delavci protestna zborovanja, na katerih so zahtevali preklic omenjenega sklepa.

Sprememba v moskovskem komiteju VKP(b)

Moskva, 19. dec. Tass poroča, da je bil prvi sekretar moskovskega oblastnega in moskovskega mestnega komiteja VKP(b) Popov s sklepom skupnega plenuma obeh komitejev razrešen svoje dolžnosti ter premeščen v komitej za napredek mesta.

Na mesto Popova je bil izvoljen Krushčev, ki ga je plenum CK KP (b) Ukrajine razrešil dosedanje dolžnosti prvega sekretarja CK KP (b) Ukrajine in člena Politbiroja in organizacijskega biroja CK KP (b) Ukrajine.

Za prvega sekretarja CK KP (b) Ukrajine je bil izvoljen Melnjikov, ki je bil doslej drugi sekretar.

Prvi sekretar moskovskega oblastnega in moskovskega mestnega komiteja VKP (b) je postal avtomatično prvi član sekretariata CK VKP (b).

Kuomintangsko čete prehajajo v Vietnam

Peking, 19. dec. Agencija Nova Kitajska poroča, da je pod zaščito francoskih okupacijskih oblasti prešlo iz južnih delov Kwantunga čez mejo v Vietnam približno 10.000 kuomintangskih vojakov. V zvezi s tem opozarja pekinški časopis »Peoples Daily Post« na izjavo ministra za zunanje zadeve Cu En Laja ter opozarja francoske okupacijske oblasti in lutkovnega kralja Bao Daja, da bodo nosili vse posledice, ki izvirajo iz njihove podpore reakcionarnim kuomintangskim silam.

Vietnamska vlada protestira zaradi sodelovanja kuomintangskih čet in francoskih imperialistov, ki ima namen zavarovati umik potolčenih kuomintangskih čet iz Kitajske v Vietnam.

Nizozemci in Norvežani izstopili iz Mednarodne organizacije novinarjev

Amsterdam, 18. dec. (Reuter.) Nizozemska federacija novinarjev je soglasno sklenila izstopiti iz Mednarodne organizacije novinarjev. Federacija je sporočila, da je sprejela ta sklep zato, ker meni, da zlorabljajo Mednarodno organizacijo novinarjev za propagiranje političnih smotrov.

AFP poroča, da je danes sprejelo enako odločitev tudi Združenje norveških novinarjev, ki je o tem brzojavno obvestilo sedež Mednarodne organizacije novinarjev v Pragi.

Skrečenje prodajnega trga za ameriško nafto

London, 18. dec. (Tanjug.) Po poročilih londonskega tiska je britanska vlada obvestila ameriške proizvajalce nafte, da bo uvoz ameriške nafte, ki znaša 140.000 sodov dnevno, zmanjšala konec leta na polovico, ker je za 75.000 sodov našla dobavne vire izven štirinškega območja.

V zvezi s tem piše »Sunday Times«, da je zožitev trga za prodajo ameriške nafte povzročilo resno zaskrbljenost pri ameriških proizvajalcih nafte, in to tem bolj, ker so v zadnjem času ZDA poleg tega izgubile tržišča v različnih krajih sveta. Po mnenju lista bodo sedanji angloameriški razgovori o nafti, ki potekajo že dalje časa, pripeljali do nadaljnje zožitve ameriškega trga.

Delo zagrebskega INSTITUTE ZA HIGIENO DELA

Najvišja hrvaška znanstvena ustanova Jugoslovska akademija znanosti in umetnosti si poleg glavne naloge na področju znanosti in umetnosti prizadeva s svojim delom pomagati tudi pri dvigavanju proizvodnih sil naše države in življenjskega standarda naših delovnih ljudi. V izvajanju splošnih nalog, ki jih postavlja zakon o Akademiji znanosti in umetnosti, so pri tej akademiji ustanovili poseben institut za higieno dela. Namen instituta je, čim bolj dvigniti zdravstveno stanje naših delovnih ljudi, kar mora napovedati priti do izraza v krepitvi proizvodnih sil našega gospodarstva.

V institut so vključili nekaj dosedanjih ustanov, ki so se ukvarjale z vprašanjem higijene dela. Temeljna naloga instituta pa je proučevati fizične in biološke pogoje dela in probleme higijene ter pomagati organom ljudske oblasti pri praktičnem reševanju posameznih vprašanj zaščite dela. Institut ima stalne zveze s številnimi drugimi ustanovami, zlasti pa za zdravstveno inspekcijo ministrstva za zdravje, z medicinsko in prirodoslovno fakulteto in s centralnim odborom Zveze sindikatov.

V svojem dosedanjem delu je institut proučil vprašanje fizične kondicije in zdravstvenega stanja delavske mladine. Statistično je proučil in obdelal primere nezgod pri delu v naših rudnikih, ugotovil je standardne metode za pregled biološkega materiala pri profesionalnih obolenjih ter izdelal standardne aparature za kemična in fizična raziskovanja ter za proučevanje vpliva okolice na delovni polet. V zvezi z ugotavljanjem, kako vpliva fizično delo na organizem mladine,

je institut izvršil preglede srednješolske mladine, ki je delala 6 tednov pri javnih delih. V celoti so pregledali 530 mladincev in mladink in sedaj dobljene statistične podatke proučujejo. Prav tako so v institutu raziskovali vpliv raznih oblik tekmovanja na uspeh intelektualnega in fizičnega dela, zlasti pri mladini sedemletnih šol, pri učencih v gospodarstvu in športski mladini. Sedaj proučujejo probleme v zvezi z delovnimi odmori in delovanjem farmakoloških, fizioloških in psiholoških sredstev, ki vplivajo na delovno sposobnost.

Posebna ambulanta instituta sistematično pregleduje delavce iz raznih panog, kjer se pojavljajo profesionalne bolezni. Ta ambulanta je doslej pregledala 3500 delavcev. Osebe instituta je pregledalo števila podjetja, kjer je proučilo delovno okolje, fizični ustroj delavcev, naprave za ventilacijo ter izvršilo klimatična merjenja v tovarnah in rudnikih. Razen v Zagrebu je institut izvršil take preglede v rudnikih Raša, Idrija, Varelj in v drugih krajih. Sedaj dela analize raznih kemičnih proizvodov in premo-govnega prahu v rudnikih ter proučuje njihov vpliv na zdravstveno stanje delavcev, kar bo bistveno pripomoglo k pravilni rešitvi vprašanj higijene dela, zboljšanja delovnega procesa in zdravstvene zaščite delavcev. V sodelovanju s šolo ljudskega zdravja izdelujejo v institutu film o higijeni dela, v kratkem pa bodo priredili desetvednečni tečaj o higijeni dela za delavnice in obratne inženirje. Delo instituta je strogo znanstveno. Namen znanstvenih proučevanj pa je doseči čim boljše delovne pogoje in večjo produktivnost dela.

Pet let pehotnega vojaškega učilišča

Praznik naše armade je združen tudi s petletnico prve naše vojaške šole. Dne 22. decembra 1944. je bila ustanovljena vojaška akademija kot prva stalna vojaška šola naše armade, leto dni pozneje pa je bila po odredbi vrhovnega komandanta preurejena v pehotno vojaško učilišče. V najtežjih časih borbe so si borci naše mlade armade na kratkih tečajih pridobivali dobro strokovno izobrazbo.

Mnogi od teh, ki nas danes obrekujejo ter blatijo tudi našo osvobodilno borbo, so pred petimi leti šele prišli za orožje, a iz vseh delov naše države, s fronte in čez okupirana področja so prihajali v svojo prvo akademijo borci in oficirji naše armade. Mnogi od njih niso dosegli svojega cilja. Skupina iz Slovenije je omagala na poti skozi snežne zemetke, a od skupine iz Crne gore je eden prispel ranjen, dva pa sta padla na poti. V prvih časih je imela šola velike težave, ki pa so jih slusatelji in voditelji s svojo požrtvovalnostjo premagali ter dvignili učilišče na visoko strokovno in idejno-politično stopnjo. Ze prvi razred je dovršil svoje šolanje s prav dobrimi uspehi. V tem razredu je bilo tudi 20 gojencev iz Albanije. To je bila bratska pomoč naše armade mladi albanški armadi, ki so jo albanski voditelji »spozabili«, ne bo jo pa pozabil albanški narod.

V prvem času je bilo obvladanje učnega programa zelo težka naloga. Večina gojencev si je šele v šoli pridobila svojo osnovno izobrazbo. O tem pripoveduje takole Ilija Slijepevič, ki

je bil kot prvi v svojem razredu Titov gojencev in je zdaj strokovni učitelj na šoli, iz katere je izšel:

Med nami so bili tudi nepismeni. Preden so prišli v šolo, so bili na samostojnih postojankah, ločeni od stalnih posadk in od sistematičnega dela. Moral so si pridobiti najosnovnejšo izobrazbo ter se navaditi na učilnico in na sistematično delo. K uspehu prvega razreda je mnogo pripomogla pomoč, ki so jo nudili naprednejši gojenci svojim zaostalim tovarišem. Tovarištvo je bilo razvito v učilšču do najvišje stopnje. Med drugim je dalj dober zgled mladi Ludvik Kiš, ki je bil že kot 16 letni deček partizanski kurir v Sloveniji. V šoli je žrtvoval ves svoj prosti čas, da je pomagal tovarišem pri učenju. Tudi Kiš je dobil častno diplomu Titovega gojencev in tudi on poučuje zdaj na šoli, v kateri si je pridobil svojo strokovno izobrazbo.

Po osvojitvi je naša prva vojaška šola postala vzorno učilišče. Slusatelji in učitelji imajo velike zasluge pri odlični ureditvi in opremljenosti v drugih objektov. Marsikaj so sami izdelali in so tako s svojim delom same v istoletnem letu prihranili državi okrog 7 milijonov dinarjev. Šola ima tudi razne delavnice in veliko dvorano za kulturne prireditve. Ob svoji petletnici ima pehotno vojaško učilišče velike zasluge pri splošni in strokovni izobrazbi oficirskega kadra in na njegove uspehe so lahko ponosni vsi učitelji in slusatelji.

PROSLAVA 22. DECEMBA — DNEVA JUGOSLOVANSKE ARMADE

22. decembra, Muzejski trg ob 10.: Polaganje vencev na grobove padlih narodnih herojev.

Dom Jugoslovske Armije ob 11.: Sprejem štefek in otvoritev razstave.

AKADEMIJE:

21. decembra ob 19.30: Slavnostna akademija v veliki unjonski dvorani. Rajon 1: 21. decembra ob 20. v Mladinski dvorani (Franciškaška ulica).

KINO PREDSTAVE

22. decembra ob 20.: Kina »Unions« in »Moskva« premiera jugoslovskega filma »Barba Zvanec«. — Kino »Sloga« jugoslov. film »Na svoji zemlji«.

FIZIKULTURNE PRIREDITVE

22. decembra: Stadion Odreda ob 14.: Nogometna tekma »Naša krilca«, letalstvo — Odred, Ljubljana.

EVROPSKI PROBLEM — dve Nemčiji

Globoka brazda po sredi Evrope se je v zadnjih mesecih razširila in poglabila. Osrednja država našega kontinenta — Nemčija — je razpadla na dva dela, v Nemško zvezno republiko na zahodu in v Nemško demokratično republiko na vzhodu. Dva nemška parlamenta izjavljata, da izražata voljo vsega nemškega naroda, dve nemški vladi pa si druga drugi očitata, da nista zakoniti. Iz treh okupacijskih con v Zahodni Nemčiji: ameriške, (v katero spadajo dežele: Bavarska, Würtenberška-Badenska, Hessenska in Bremen), britanske (Severno Porenje z Westfalijo, Spodnja Saška, Schleswig-Holstejn in Hamburg) in francoske (Palatinat, Würtenberg-Hohenzollern in Baden) je nastala Nemška zvezna republika (Bundesrepublik Deutschland), ki so jo proglasili letos 23. maja. Njena površina obsega 245.373 kvadratnih kilometrov, ima pa 47.257.000 prebivalcev.

Za predsednika te republike je bil imenovan član stranke svobodnih demokratov (liberalcev) Theodor Heuss, nemški politik starega kova, poslanec v bivšem Reichstagu, ki je leta 1933. glasoval za zakon, ki je dal Hitlerju izredna polnomočja.

Po volitvah v zahodnih conah Nemčije je bila letos 14. avgusta sklicana zvezna zbornica (Bundestag), ki šteje 402 člana. Večino poslanskih mest ima blok Krščanske demokratske zveze (CDU) in Zveze krščanskih socialcev (CSU) in sicer — 139 sedežev. Druga po moči je nemška socialna demokratska stranka s 131 sedeži, nato liberalci z 52, Nemška stranka (ki združuje bivše naciste) — 17, Komunistična partija Nemčije 15, ostali pa 48 sedežev.

Ustanovljen je bil tudi Zvezni svet (Bundesrat) z 42 senatorji, od katerih ima klerikalna večina 20 mest, socialni demokrati 19, ostali pa 3.

Na čelu zvezne vlade je kancler dr. Konrad Adenauer, voditelj krščanske demokratske zveze. Njegov namestnik je Franc Blücher, liberalec. Adenauerjev »krščanski blok« ima v svojih rokah notranje in finančno ministrstvo ter še šest drugih resorov. Nemška stranka in liberalci pa vsak po dve ministri mest. Socialni demokrati pod vodstvom K. Schumacherja niso vstopili v vlado in so kakor tudi komunisti pod vodstvom Maksa Reimanna v opoziciji proti Adenauerjevi vladi.

Dejstvo, da je bila v enem delu Nemčije osnovana vlada, ki je hitela razglušati svoj vsnemški značaj, ni moglo ostati brez odmeva v sovjetski okupacijski con. Za Nemce je zahodno-nemška republika — ne glede na svoj podrejeni položaj v jarmu okupacijskega statuta — vendarle imela precejšnjo privlačnost. Sovjetska vlada ni ostala ravnodušna do tega enostranskega in do neke mere izjavljajočega ukrepa zahodnih velesil in je pohitela z odgovorom.

Ze 7. oktobra se je v vzhodnem delu Berlina zbral Ljudski svet (Volksrat), ki je bil izvoljen na III. ljudskem konvenciji 1949. se sam oklical za časno Ljudsko zbornico (Provisorische Volkskammer), ki je proglasila ustanovitve Nemške demokratične republike (Deutsche demokratische Republik).

Ta republika se razprostira na področju sovjetske okupacijske cone (dežele: Saška-Anhalt, Brandenburg, Mecklenburg, Saška in Turingija). Ima površino 107.173 kvadratnih kilometrov in 18 milijonov 321.000 prebivalcev.

Zakonodajna oblast je razdeljena na dve zbornici: Začasna Ljudska zbornica šteje 400 članov, od katerih je 90 pristavev SED — Enotne socialistične stranke (združeni Komunistična partija Nemčije in nemška socialna demokratska stranka), Krščansko-demokratska zveza (CDU) in Liberalno-demokratska stranka (LDP) imata po 45 mest. Predstavnikom zahodnih delov Nemčije so prihranili 70 mest, ostali (zastopniki sindikatov, množičnih organizacij, Nacionalistično-demokratske stranke in Kmetijsko-demokratske stranke), pa imajo skupaj 150 mandatov. (Vseh pet strank, ki jim je bilo dovoljena politično delo v sovjetski

coni se je pred nedavnim združilo v Nacionalno fronto). Drugo zbornico — tako imenovano časno Deželno zbornico (Provisorische Länder-kammer) sestavlja 34 članov (Enotna socialistična stranka — 17 mest, liberalno-demokratska stranka 9, krščansko-demokratska stranka 7, sindikati 1).

Ob zbornici sta časni, ker sta bili postavljeni oz. oklicani in na podlagi glasovanja v Ljudski kongres, medtem ko so politične volitve v zakonodajni telesi objeljubljene šele za mesec oktober leta 1950. in sicer zato, »ker bi sedaj izvedene volitve bile krivične za enotno socialistično stranko, ki ji je ni uspelo izgraditi svoje organizacije.« kakor je izjavil eden najvidnejših sovjetskih predstavnikov v Nemčiji — polkovnik Tulpanov.

Theodor Heuss

Wilhelm Pieck

demokratske stranke. Pozneje je Pieck dolgo živel v Moskvi. Po koncu sedanje vojne je prevzel vodstvo KPN v sovjetski coni.

Ministrski predsednik nove vzhodno-nemške vlade je Otto Grotewohl, nekdanji socialni demokrat, ki je po združitvi Komunistične partije in Socialno-demokratske stranke s Pieckom delil predsedniško mesto Enotne socialistične stranke. Vlada ima 3 podpredsednike: Walterja Ulbrichta (SED), ki ga nasprotniki nazivajo »Siva eminenca Kremlja«, dalje liberalce H. Kastner in krščanski demokrat Otto Nuschke. SED drži v svojih rokah notranje ministrstvo in še pet važnejših resorov. Zunanji minister je krščanski demokrat G. Dertinger. Poleg tega resora ima ta stranka še dva resora. Liberalno-demokratska stranka ima tudi dva resora, stranka kmetov, Nacionalistično-demokratska stranka in neodvisni pa po en resor.

V svojem programu navaja vzhodno-nemška vlada kot najvažnejše: zahtevo po priznanju Potsdamskih, sklepov, sklenitev miru in umik okupacijskih čet. Cim je bila ustanovljena nova republika pod Pieckovim vodstvom je sovjetski general Cujkov v imenu svoje vlade razglasil ukinitve sovjetske vojaške uprave in ustanovitve sovjetske kontrolne komisije, katere delokrog pa ni točno označen, takoj za tem pa je sovjetska vlada imenovala posebne poslanika G. M. Puškina za svojega diplomatskega zastopnika pri Grotewohlovi vladi in s tem »de facto« in »de jure« priznala obstoj nove nemške države. Države sovjetskega vplivnega področja so brž sledile moskovskemu zgledu in tudi same pohitele s »priznavanjem«. (Nadaljevanje prišlo)

Telefonist Roko in telegrafist Dimitrije sta naša svoj dom v armadi

V enoti majorja Kokotovića v Ljubljani sta dva aktivna podoficirja, stara prijatelja: telefonist Roko Soldat in telegrafist Dimitrije Mičević. Oba sta ena najboljših podoficirjev v enoti in sta letos prejela za svoje požrtvovalno delo medaljo »Zasluge za narod«.

Njuno sedanje življenje je tesno povezano z enoto, v kateri živita in za katero živita. Enota je njuno delo in razvedrilo in njuna politična borba. Enota jima prinaša težave in veselje. Za njen razvoj sprejemata obveznosti in ji žrtvueta osebnost življenja: skratka enota jima je kakor rodni dom.

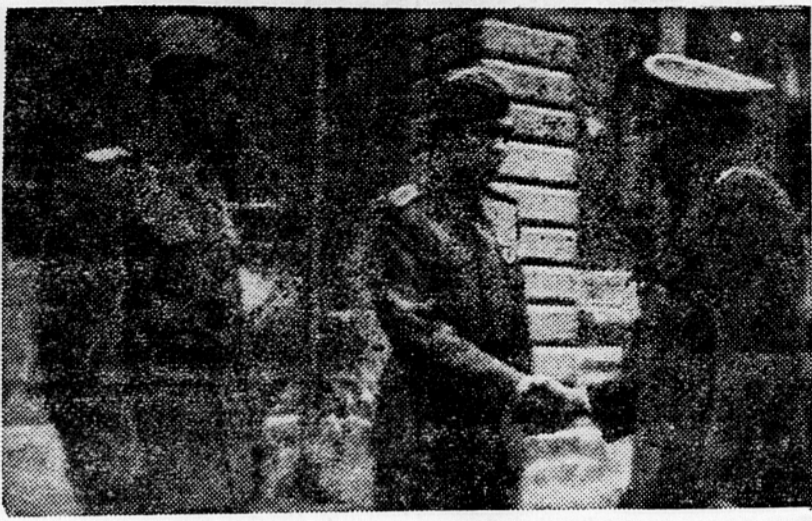
Sedaj pa za kratek čas odvrnimo oči od sedanjega življenja Roka in Dimitrija in pogledimo v njuno preteklost. V neki vasič bliži Cakovca...

Vsebinski bi se dala zelo lepo prikazati v filmu. Tudi mi bomo lažje pripovedovali, če si mislite, da sedite v kinematografu in gledate film o Roku in Dimitriju. Pravezpravi samo nekaj odlomkov iz njunega življenja.

Prvi odlomek: V neki vasič bliži Cakovca živi reven deček Roko. Tudi njegovi starši so revni. Imajo le nekaj hektarjev zemlje. Zato mora Roko že takoj, ko se znebi kličice, pasti za vaščane živino, od jutra do večera. Ker je reven, ne more v šolo. Ostal je nepismen. Le kdo naj bi revnega dečka naučil podpisati se? Starši tega niso znali, drugi pa se zanj niso brigali. Tako je živel dolga leta. Ni vedel, kaj je sreča, kaj veselje. Njegovo obzorje je bilo zelo revno; poznal je svojo vasico, Cakovce, videl večših vlak in nič več.

V neki vasič sedanjega večanskega okraja pa živi drug reven deček z imenom Dimitrij. Njegovo življenje je skoro popolnoma enako Rokovemu, samo da je Dimitrij napravil dva razreda osnovne šole, potem pa ni mogel zaradi pomanjkanja denarja šolanje nadaljevati. On pa je vedno želel postati električar.

Tu se film pretirga in napovedavalec pove, da so vdrl v Rokovo in Dimitrijevo vas fašisti. Ko je leta 1944 Jugoslovanska armada zasedla vasič,

Komandant major Kokotović izroča podoficirjema Roku in Dimitriju odlikovanji »Zasluge za narod«

sta postala Roko in Dimitrij njena borca.

Drugi odlomek: Roko in Dimitrij v vojaški radiotelegrafski šoli. Takoj, ko sta se spoznala, sta postala prijatelja. Zdal se skupno učita, da dohitita znanje, ki sta ga v mladosti zamudila. Pouk jima povzroča silne težave. Roko se je komaj naučil pisati in čitati, pa že poslušala nezname učne besede o strujah, uporu elektrike, voltiži in podobno. Strašno! Nič ne razume. Komandant mu pravi, da bo z voljo vse dosegel. O, Roko ima železno voljo, zato ne obupa. Uči se 22 ur na dan. Sedaj nekaj že razume. Za tovariši ne sme zaostajati. Dimitriju gre nekoliko bolje, tako tudi on se poti pri učenju. Napoči slavni dan — izpiti. Roko in Dimitrij jih napravita s prav dobrim uspehom.

Tretji odlomek: Podoficir Roko potuje kot radiotelegrafist iz Zagreba v Ajdovščino in pride slednjt v Ljubljano, kjer se zopet sreča z Dimitrijem.

V enoti majorja Kokotovića postane eden najboljših telegrafistov. Tudi politično je trden, član Partije. Vedno študira govore naših voditeljev in budno spremlja politični položaj v svetu. Položil je izpit čez prvo in drugo gimnazijo in hodi sedaj v tretjo.

Podoficir Dimitrij pa je po končani telegrafski šoli odšel še v pešadijsko šolo, smučarski tečaj, nato pa se je specializiral za telegrafista. Končno je vendar pri svoji elektriki! V enoti majorja Kokotovića se je prvi prijavi za stalno vojaško službo. Njegovemu zgledu so sledili drugi. Sedaj bo polagal izpit čez drugi razred gimnazije.

Rokovi in Dimitrijevi starši so združeni, Dimitrijeva družina je vsa razen stare mame — komunistična. Bil so med ustanovitelji zadruge. Dimitrij je na nje ponosen. Oni grade socializem na vasi. Roko in Dimitrij pa v armadi. Komandant in komisar ju vedno hvalita.

Ko je vprašal Dimitrija neki civilist, kaj bi bilo z našo armado, če nas napadejo sovražniki, se je on na široko zamejal in odgovoril: »Samo naj pozikujemo Bogme, kako bi bežali!«

Odlomki iz našega namišljenega filma o resničnem življenju Roka in Dimitrija so končani. Napovedavalec spregovori še zaključno besedo: Roko in Dimitrij sta dva primera izmed desetstosečev podobnih v naši slavni armadi. Tako vzgaja ona svoje vojske, iz nepismenih ljudi v dobre strokovnjake, iz povprečnih državljanov v borce za socializem. Taki vojaki so nam porok za nedotakljivost in varnost države.

Kdaj bo Marenberg plačal Martinu prevoz lesa?

Novembarski plan mobilizacije voznikov za prevoz lesa na Pohorju je izpolnil ptujski okraj s 60%, v decembru pa je do danes okrog 40%. Razlogi za zaostanek so zelo različni: nekaj je ovira birokracija, nekaj odpor in slab zglede velikih kmetov, nekaj pa tudi to, da gozdne uprave redno ne izplačujejo voznikov.

Od krajevnih ljudskih odborov so se doslej najbolj izkazali Sv. Vid, Lesnica, Gajevec in Juršinci. Lesnica in Gajevec so s pravilno razdelitvijo plana dosegli sto odstotno izpolnitev. Mnogo več pa je takih ljudskih odborov, v katerih zavzemajo sami predstniki in tajniki že vnaprej oportunistične stališče, češ plan je previsok, ne moremo ga izpolniti. Pri tem ščitijo svoje prijatelje in jih na vse močje načine zagovarjajo na okraju, če se ne odzovejo mobilizacijskemu pozivu.

Predsedniku krajevnega ljudskega odbora Dolena Karlu Skrlitu pa se je zdelo ta stvar celo tako malo važna, da je imel plan mobilizacije voznikov v predalu 14 dni in ga ni razdelil na posamezne kmetovalce kljub temu, da ga je aktivist z okrajne nekajkrat opozoril, naj vendar že izvrši svojo dolžnost.

Na okrajnem ljudskem odboru samem temeljito to nalogo prevedel administrativno in pošiljajo pozive, namesto da bi razvijali s pomočjo aktivistov široko prepričevalno agitacijo, ki gotovo ne bi ostala brez uspeha. Posebno mnogo razumevanja je doslej pokazal mali kmet, ker mu prevoz lesa daje dohodek, ki ga je potreben. Od posameznikov, ki so se vselej odzivali pozivu, je treba omeniti Jakoba Ploha iz Stojnc, Cinkja iz Velike Nedelje, 45 let starega Naceka, hlapca pri velikem kmetu Francu Skrinjarju iz Haloz in Marijo Rausl iz Obreza. Ti in drugi, ki vedo, kolikšnega pomena je prevoz lesa za našo petletko, so zglede takšnim, kakršnim je veliki kmet Mihael Ivanušič iz Bukovc. Kljub odločbi, ki jo je prejel od okrajnega ljudskega odbora v Ptuj,

ni hotel dati konja za prevoz lesa, češ da je kobila breja. Ker je posebna komisija ugotovila lažnost njegovega izgovora, ga je izvršil odbor kaznoval z zapleno kobile. Mobilizacija je bil oviral še na drug način: ko je prejel mesec pozneje odločbo, s katero mu je okrajni odbor mobiliziral voz, tega ni hotel dati nekemu malemu kmetu, ki bi se bil sicer rad odzval pozivu za prevoz lesa na Pohorju.

Gozdne uprave delajo mnogo napak s tem, da ne poskrbe za hleve in da imajo zelo slabo evidenco o voznikih. Martin Obrhan iz Sobetine, kovač v združni kovačnici, je vozil les na Pohorju pri gozdni upravi Marenberg v juliju, pa še vedno ni prejel plačila za svoje delo. Danes, ko si prizadeva pred koncem leta urediti ta svoj račun s skupnostjo, hodi po Ptuj od izvršilnega odbora Osvobodilne fronte do poverjenstva za delovne odnose in poverjenstva za gozdarstvo, ne da bi mogel uveljaviti svojo pravico. Marenberški gozdni upravi pa so podobne tudi uprave v Crni, Podvelki in Rušah, ki prav tako dolgujejo nekaterim voznikom plačilo še za delo v mesecu juliju. Pri gozdni upravi v Rušah se je celo zgodilo, da je pustila voznike, ki so prišli, več dni brez dela, ker baje niso vedeli, kam naj jih pošljejo. Take pomanjkljivosti, ki niso nujne, ne vplivajo dobro na izpolnitev plana voznikov in otežujejo brez potrebe delo okrajnega poverjenstva in aktivistov.

Glavna direkcija lesne industrije bo ob koncu leta nagradila voznike, ki so se doslej najbolj izkazali. Okrajno poverjenstvo v Ptuj je predlagalo okrog 80 ljudi, ki naj bi prejeli take nagrade v obliki, obutvi in podobno. Ploha, Cajnko, Nacek, Rauslova in drugi bodo tako dobili priznanje za opravljeno delo, obenem pa bodo te nagrade spodbuda za tiste, ki še niso spoznali važnosti tega dela.

Kaj je ugotovil popis posevkov v mariborski oblasti

Mariborska oblast ima v Sloveniji najmočnejše agrarne predele in je v proizvodnji belega žita, pšenice, rži in soržice na prvem mestu. Od planirane površine jesenske setve v Sloveniji odpade na mariborsko oblast 46,5% pšenice, 74,4% rži in 29,69% soržice, vsega skupaj torej 55,7% belih žit. Nekateri ljudski odbori so planirano površino na lastno pobudo zvišali, in sicer pri pšenici za 192 ha, rži za 157 ha, soržici 12 ha, skupaj za 361 ha ali za 0,3%.

Po operativnem planu poverjenstva za kmetijstvo mariborske oblasti bi morala biti setev pšenice na privatnem sektorju zaključena do 30. oktobra, rži do 15. oktobra in soržice do 22. oktobra. Ob kritičnem pregledu pa je bilo ugotovljeno, da se po edini ljudski odbori operativnega plana niso posluževali in je zaradi tega setev trajala tja do konca novembra. Poverjenstvo za kmetijstvo okraja Maribor - okolica je izdalo zadnje količine semenske rži in pšenice celo zadnje dni novembra, v enem primeru še 8. decembra. V podobnem zaostanku so bili ostali okrajji. Setev je delo ovirala tudi suša, ker več tednov ni bilo dežja.

Ob prvem popisu posevkov je bilo ugotovljeno, da so plan setve pšenice

Za poročilo brez podatkov ni treba jamčiti s podpisom

V ptujskem okraju je drugi popis jesenskih posevkov od 14. decembra sicer napredoval, vendar še dolgo ni zadovoljiv. Poročilo je poslalo doslej 21 krajevnih ljudskih odborov ali komaj ena četrtina vseh odborov, ponavljajo pa se v njih napake, ki smo jih že omenili. Stirim, in sicer Ormožu, Markovcem, Novi cerkvi in Sestrzjam je moralo okrajno poverjenstvo za kmetijstvo vrniti njihova poročila, kjer so bila zaradi neizpolnjenih rubrik in tudi sicer sploh neuporabna. Posebno graje vredno je to pri Ormožu, ki ima dovolj dobrega administrativnega osebja, tako da je nepopolno poročilo samo posledica malomarnosti tega odbora. Najboljše poročilo so poslali doslej Trnovska vas, Lesnica Podvinci in Leskovec, najslabše pa Gruškovec. Leskovec je na primer v celoti izpolnil plan tako glede setve, kakor tudi globoke oranja in pridobivanja novih površin s preoračanjem. Slednja naloga je za ptujski okraj toliko bolj pomembna, ker želan ni bila izpolnjena.

Malomaren odnos do tega drugega popisa je razviden iz sledečih primerov: predsednik krajevnega ljudskega odbora Polešak tov. Majcen je nosil obrazce za drugi popis pri sebi v žepu od 9. do 14. t. m. in ni seznanil nikogar na odboru s to nalogo. Drug primer so Cirkovci. Edini dokument o jesenski setvi s tega odbora je četrtična pole napisane z roko, na kateri je samo zbrano poročilo o tem, koliko so posejali kmetje pšenice, ječmena in rži. Plan ni izpolnjen pri nobeni kulturi, o globokem oranju ali celopreoranju pa ni v tem poročilu ne duha ne sluha. Poročilo je brez datuma in brez podpisa. — Salo posebne vrste si je privoščil krajevni ljudski odbor Nova cerkev, ki je poslal obrazce poročila neizpolnjen, pač pa je predsednik odbora jamčil za pravilnost podatkov.

Ceprav poverjenstvo za kmetijstvo še ni moglo v celoti primerjati drugega popisa s podatki iz prvega, je vendarle ugotovilo že sedaj nekatere razlike. To dokazuje, da je bil drugi popis potreben. V poročilu krajevnega odbora Lancova vas se niti ena številka o izvršeni setvi ne ujema s številkami iz prvega popisa. Tako so posejali tamkajšnji kmetje po prvem poročilu 22,77 ha pšenice, po drugem pa 23,45 ha; rži 51,22 ha (oziroma 50,10 hektarja) in ječmena 1,42 ha (oziroma 3 ha). Iz primerov, v katerih je posejana površina po drugem poročilu večja, se da sklepati, da so kmetje v času med prvim in drugim poročilom sejeali, izkazano zmanjšanje te površine (kakor pri rži) pa dokazuje boljše kontrolo pri drugem popisu.

V Crncih bo drugo leto drugače

Vse do septembra t. l. Fronta vasi Crnci ni delala zadovoljivo. Temu je bil kriv sekretariat, ki je bil izvoljen marca meseca. Misli je, da se je njegovo delo začelo in končalo s tem, ko je bil izvoljen. Zato so ga frontovci v septembru ovrgli, izvolili so nove tovariše in tovarišice, ki pa še niso mogli popraviti vseh grehov starega sekretariata. Njegovo delo se je še vedno preveč omejevalo na pobiranje članarine, mobilizacijo frontovcev za gradnjo prosvetnega doma in popravilo cesti; mladina pa se je udeleževala v kulturno-prosvetnem delu.

Na zadnjem množičnem sestanku so frontovci in sekretariat ugotovili, da je vse to še mnogo premalo. Prišli so do tega, da ima fronta pri njih mnogo širše naloge, še posebej zato, ker imajo tudi državno posestvo, na katerem dela večina vaščanov. Ti so potrebni tudi mnogo širše vzgoje, da bi mogli zavestno čim več doprinesiti k dvigu posestva. Tudi vsem ostalim vaščanom je treba omogočiti širše spoznavanje naše socialistične graditve, perspektive razvoja naših vasi, da bi se tako sami čim bolj aktivno vključili v izvrševanje socialističnih gospodarskih nalog na vasi, da bi boljše premagovali zapuščino starih nazorov in navad. Zato so se zmenili, da bodo v prihodnjem letu odprli tudi rdeči kotiček, kjer se bodo lahko zbirali vsi vaščani k bralnemu večerom, številnim debatam o vseh mogočih tekočih gospodarskih problemih. Tam bodo poslušali tudi radio, debatirali bodo o političnih dogodkih. Tu se bodo uenili o setvi, žetvi, odkupih, o tem, kako bodo zgotovili prosvetni dom, kako bodo skupno s krajevnim ljudskim odborom urejali lokalno gospodarstvo itd. Na razpolago bodo imeli tudi knjige, časopise in revije. Tudi izobraževalni tečaj je ena izmed takih oblik, ki pomagajo odpirati široka obzorja vsem vaščanom, kjer sleherni izmed njih lahko najde odgovor na številne nejasnosti v pojmovanju naše socialistične graditve. Zato so frontovci Crncev obljubili, da bodo v prihodnjem

letu gledali na to, da jih bo še več kot doslej obiskovalo ta tečaj.

Pa še mnogo drugega so točno predvideli v načrtu za delo v prihodnjem letu: kako bodo poživeli delo AFZ, ki je doslej najslabše delala v vasi, kako bodo sodelovali vse množične organizacije, da bi njihovo skupno delo želo čim več uspehov, kako bodo izvrševali prav vse gospodarske naloge skupno s krajevnim ljudskim odborom, koliko bodo napravili prostovoljnih delovnih ur na različnih delih. Se na delo ljudske inspekcije niso pozabili. Ze to leto bi marsikaj morala poseči; frontovci so opozorili na njene glavne naloge in povedali, da bo v prihodnjem letu morala napraviti red po trgovinah, v menzi in mnogo več skrbi posvečati praviemu izvrševanju poljskih del.

Da bi ne bilo vse to odvisno samo od slučajev, so sklenili, da bodo v prihodnjem letu imeli redno vsak mesec enkrat množični sestanki, kjer se bodo pogovorili o celotnem delu na vasi; tudi o številnih stvareh, ki so manjše, pa vendar zadevajo posameznike, ki si jih ali ne znajo razlagati sami ali pa jih tudi urediti ne more kar vsakdo sam zase. Da ta sekretariat ne bi hodil po poti prejšnjega, so se odločili za to, da se ob odbor sestajal redno štirlinsjstnevno, na vsako svojo drugo sejo pa bo vabil tudi frontne aktivisti. Vodstvo Fronte in njeni člani v Crncih vedo, da je največkrat celotno delo odvisno od moči vodečih tovarišev v množičnih organizacijah. Ti morajo vaščanom razlagati mnogo mnogo stvari, o katerih si večših še sami niso na jasnem in zato ponekod zaidejo v svojem delu na stranop — namesto da bi razlagali in pojasnjevali uredbe in drugo, kar diktirajo. Zato so sklenili, da se bodo vsi ti zvrstili na tečajih okrajnega odbora Osvobodilne fronte, kjer si bodo kot aktivisti izpolnili znanje, da bodo lahko boljše vodili delo svojih organizacij in da bodo znali verno in vztrajno pojasnjevati vse, kar bodo zahtevali vaščani.

Delovni uspehi železničarjev

V Beogradu zaseda VIII. plenum sindikata železničarjev. Tajniško poročilo centralne uprave navaja vrsto delovnih kolektivov, ki so izpolnili svojo letno nalogo, več tednov pred rokom. Tako je železniška postaja v Splitu izpolnila svoj letni plan 90 dni pred rokom, delavnica za mostove v Ljubljani 84, nadzorstvo za vzdrževanje proge v Ptuj 83, kurilnica v Zagrebu in Varaždinu 61, kurilnica v Sarajevu 34 dni pred rokom itd.

Med tekmovanjem pred stoletnico naših železnic so bili doseženi doslej

največji delovni uspehi, kajti takrat so se vključila v tekmovanje tudi železniška gradbena podjetja. Mnogi kolektivi so uvedli tudi tekmovanja za visoko delovno storilnost. To tekmovanje so zlasti dobro organizirale delavnice za vagonje. V Veliki Planini presegajo delavci norma povprečno za 10 do 14%, ključavničarji v idrijski delavnici za 26%, v livarski delavnici v Siski pa so mladinci pri popravilu lokomotiv izvršili po dve do tri dnevne norme. Brigada Izidorja Cemažarja je izpolnjevala dnevne naloge z 230, brigada Janeza Cajhna pa s 120%.

Predlogi novatorjev in racionalizatorjev in tudi tekmovanje za visoko storilnost so pripomogli, da je že izpolnjen petletni plan znižanja polne lastne cene. V poročilu je poudarjeno, da s tem še niso izkoriščane vse možnosti za povečanje delavne storilnosti, ker še niso vsi delovni kolektivi pravilno vključeni v to borbo. Delovni kolektivi morajo posvetiti vso pozornost brigadnemu delovnemu sistemu kot temeljnemu pogoju za izpolnitev petletnega plana v štirih letih.

Trgovski nameščenci in potrošniki so se pogovorili o svojih težavah

Poverjenstvo za trgovino in preiskrbo pri rejonskem ljudskem odboru IV. je organiziralo posvetovanja med potrošniki in osebjem trgovske mreže. Namen teh posvetovanj je, da se na osnovi upravičene kritike odpravijo vse nepravilnosti v poslovanju trgovske aparata in da se trgovska mreža izboljša. Prvi tak sestanek je bil dne 16. decembra in je zelo dobro uspel. Ljudje, ki so prišli v velikem številu na sestanke so se med seboj lepo pogovorili o vseh težokah naših trgovine. Sestanka so se udeležili tudi zastopniki oblasti, ki so prisotnim razložili težave naše preiskrbe, potrošniki pa so dali velike zdravilne pobude za boljše delo trgovske aparata. V naslednjih dneh bo v rajonu IV. še nekaj takih sestankov, ki bodo brez dvoma imeli prav tako velik uspeh, kakor prvi.

KULTURNI PREGLED

IZ KONCERTNEGA ŽIVLJENJA

Naše zadnje koncertne prireditve vsebujejo nekatere značilnosti, ki utegnejo v določeni smeri znatno vplivati na razvoj naše glasbene reprodukcije in produkcije ter uspešno poseči tudi v načelna sodobna glasbena vprašanja. Take značilnosti so označevale simfonični koncert orkestra (2. decembra) in koncert godalnega kvarteta (9. decembra) Slovenske filharmonije ter obe glasbeni sredi (7. in 14. decembra).

Pomen in značaj omenjenega simfoničnega koncerta je zajelo že poročilo v SP 11. decembra. Koncert godalnega kvarteta Slovenske filharmonije pa je bil zanimiv v več pogledih: zato, ker hče to novostavljeno telo SF resno negovati komorno reprodukcijo in tako odzviti razmeroma skromno slovensko komorno ustvarjanje; zato, ker začenja z njim načrtno delovati poklicni godalni kvartet, ki bo imel za svoj razvoj vse pogoje, in končno zato, ker bo s tem tudi naša komorna tvorba dobila spodbudo v pričakovanju, da bodo izvirne slovenske komorne skladbe tudi izvedene. Ob tem dogodku ni toliko bistveno vprašanje, ali je godalni kvartet SF, ki ga sestavljajo Dermelj, Stančičev, Cappone in Baer, z njegovim prvim nastopom dosegel kdo ve kakšno povzračajno raven. To bi sploh bilo težko, kajti polna tehnična in interpretacijska enotnost nekega komornega korpusa ne vzraza čez noč, marveč z dolgotrajnim sodelovanjem tehnično

enotnega in muzikalno več ali manj enotno usmerjenega kolektiva, ki naj postane povsem zlito, plastično izvajalno telo. Sele tako doseže stopnjo, ki je smoter vseh in kvaliteti stremeljih komornih združenj. Ista hotenja prav gotovo vodijo tudi godalni kvartet SF, ki je ob pogledu na izvedbo svojega sporeda lahko sam najbolj nazorno spoznal najvažnejše momente, potrebne njegovemu izpolnjevanju. Bistveno je torej predvsem dejstvo, da je začel z delom in je z lepo kvaliteto svojega prvega koncerta izkazal uspeh. Njegovemu nadaljnjemu razvoju pa bomo sledili z vso pozornostjo.

Kot novost našega glasbenega življenja je začela Slovenska filharmonija uvajati tako imenovane glasbene srede, ki se naj izoblikujejo v nekaj Collegium musicum. Ta okvir naj bi služil načrtnemu spoznavanju domače in tuje skladateljske tvorbe na temelju kvalitetnih izvedb in predavanj ter bi nam omogočil tudi vpogled v načelno važne probleme sodobne, posebej slovenske glasbene ustvarjalnosti. Namenjen je širokim krogom, ki se intenzivne zanimajo za glasbo in bodo mogli s pridom poseči v njeno široko problematiko. Tak Collegium musicum nam je res potreben. Med našimi koncertnimi poslušalci bo nedvomno našel močan odmev in bo lahko izrazil prispeval dvigu in popularizaciji naše glasbene dejavnosti.

Prva glasbena sreda je bila name-

njena skladateljski tvorbi Pavla Sivica. Bila je še pomanjkljiva v dveh ozirih: zajela je le klavirske skladbe (z izjemo Divertimento koncertante za klavir in mali orkester, ki je bil prikazan na dveh klavirjih), in bila je brez uvodne »predavanja, ki bi predstavilo značilnosti Sivičevega skladateljskega lika in bi s tem posredovalo poslušalcem plodneje dojetanje izvedenih skladb. Take tehnične pomanjkljivosti morajo seveda v nadaljnjih glasbenih sredah odpasti.

Spored je obsegal Klavirsko suito za mladino, Šest skladb, Sonata za klavir in omenjeni Divertimento koncertante. Mladinske skladbe so izpričale živ skladateljev smisel za te vrste glasbo. Na osnovi prikazanih ustvaritev je na splošno treba ugotoviti zanimivo dejstvo, da je Sivičeva tvorba v smeri programske glasbe močnejša, muzikalno izrazitejša in oblikovno trdnjša kot v smeri absolutne glasbe. Primerjava med na primer Spomini in Sonata za klavir to nazorno potrjuje. Mislim pa, da bi za podrobnejše vrednotenje Sivičevega ustvarjalnega dela bil potreben temeljitejši vpogled v njegove dosedanje skladateljske dosežke.

Svoje skladbe je tehnično izdelano in interpretacijsko seveda najbolj verno izvedel skladatelj sam; le v Divertimentu koncertante je z njim sodeloval še pianist Bojan Adamič. Naslednja glasbena sreda pa je predstavila Chopinov večer z uvodno besedo dr. V. Voduska. Ne bi hotel na tem mestu posegati v Chopinovo življenje in delo, ki so ga obsežne in mnoge tuje monografije že izbrnno osvetlile. Spomnim naj le, da nas njegova glasba vedno prevzame z vaš

svojo čustveno globino, ki navaja poslušalca k prenekanju misli o tipičnosti svojega muzikalnega izraza. Koncertni spored je obsegal vrsto Chopinovih klavirskih skladb, med njimi znano Sonata v b-molu, op. 35, Scherzo v b-molu, op. 31 in Polonoze v as-duru, op. 13. Izvedel jih je Zagrebški pianist Freddy Došek, katerega kvalitete so bile podrobneje prikazane že v poročilu o II. jugoslovanskem glasbenem tekmovanju (gl. SP 4. decembra 1. l.). Tokrat naj spet naglasim, da je Došek kultiviran pianist z obsežnim tehničnim znanjem in izrazitim smislom za vsebinski izraz določenih stilov ter skladateljev. Chopinova glasba je blizu njegovi tehniki in tudi njegovemu pojmovanju izraznega oblikovanja. Zato je podal vse skladbe sporeda kvalitetno in je v svojo izvedbo lepo uspel.

V tem stilu so začele glasbene srede. Izlazile so zanimanje in nedvomno si bodo pridobile znaten krog obiskovalcev, ki bodo pozorno sledili njihovemu nadaljnjemu delu in se na ta način v nekem smislu aktivno vključili v naše glasbeno dogajanje. Skupno z godalnimi kvartetom naj zaživijo polno življenje, da ne bo ostalo le pri začetkih in bo z njimi naša glasbena kultura res pridobila tehtnega razvojnega činitelja.

Dr. D. Cvetko

»Nova obzorja« št. 12

S to številko je še končala druga knjiga »Novih obzorij«, ki je dosegla v dvanajstih številkah letošnjega letnika 580 strani. Uredništvo je uspelo zbrati okoli sebe veliko število starejših in mlajših sodelavcev, kar je dalo »Novim obzorjem« letos pečet

večje pestrosti. Vodilna revija severne Slovenije je na prehodu v tretje leto svojega življenja. V prihodnjem letu bodo »Nova obzorja« še bolj kakor doslej krepila v Mariboru in v celotni mariborski oblasti literarno, kulturno prosvetno in publicistično ustvarjanje, se izdatneje prispevala h kulturno politični rasti mariborske oblasti in posvečala večjo pozornost kot doslej kulturno političnim in politično gospodarskim problemom v teh predelih Slovenije. Uredništvo tudi napoveduje, da bodo »Nova obzorja« kroz svojih sodelavcev, ki je letos dosegel skoraj število 100, še razširila. Poleg dosedanjih sodelavcev so sodelovanje objubili številni kulturni delavci iz vse Slovenije in vsi vidnejši politični delavci iz mariborske oblasti.

Kratek pregled 12 številke nas najprej spomni 30letnice mariborskega gledališča, ko prinaša govor Danila Gorinska ob odkritju doprskih kipov pomembnim nekdanjim delavcem v mariborskem gledališču — Viktorju Parni, Andreju Mitroviču, Berti Bukševcu in Jožetu Koviču. Janko Glazer je dal dva prevoda iz Goetheja, od katerih zlasti omenim mojstrski prevod odlomka iz Fausta, sklepni prizor v ječi. Sledi odlomek iz knjige hrvaškega pisatelja Petra Segedina (roj. 1909) »Zapiski s potje, ki ga je iz istoimenskega rokopisa knjige prevedel Tone Potokar. Leopold Stanek je prispeval dve pesmi, z naslovom iz »Okupacijskih motivov«. Benjo Zupančič pripoveduje dogodek iz partizanstva z naslovom »Dva komandirja, Alfonz Gspan nam pod naslovom »O prvih Cankarjevih pes-

nških poskusih« nudi vpogled v začetno dobo ustvarjanja našega gledališča. V stalni rubriki »Ocena, poročila, zapiski je ocenjena Slovenska bibliografija 1945—1947 (Janko Glazer), Ruplov Jurčič III. (S. Barbarič), Bevkovi povesti Mati in Otrška leta (Ivan Dornik) in Sijančeva knjiga o kiparju Ivanu Zajcu. Prispevka »Slovensko-madžarski kulturni odnosi in krivi luč« in »Proslava 30letnice SNG v Mariboru« zaključujeta dvanajsto številko te revije.

Opomba uredništva pravi, da bodo Nova obzorja tudi v novem letu izhajala redno mesečno, toda na boljšem papirju in s številnejšimi umetniškimi prilogami. Naročnina za leto 1950 je 200 din. Uprava: Gosposka ulica 25, Maribor. F. N.

Nove knjige in revije

G. A. Kozlov: Kapitalistična blagovna proizvodnja in vloga denarja v kapitalizmu. Ekonomska in filozofska knjižnica. Strani 77. Izdala Cankarjeva založba. Ljubljana 1949.

A. Kuznecov: Kapital in presežna vrednost. Ekonomska in filozofska knjižnica. Izdala Cankarjeva založba. Strani 75. Ljubljana 1949.

Koča Popovič: Za pravilno oceno osvobodilne vojne narode Jugoslavije. Izdala Cankarjeva založba v Ljubljani. Strani 88. Ljubljana 1949.

Mira Pucova: Ogenj in pepel. Drama. Knjižnica slovenskega gledališča. Izdala Slovenski knjižni zavod v Ljubljani. Strani 89. Ljubljana 1949.

Srečko Kosovel: Izbrane pesmi. Uredil Anton Ocvirk. Strani 167. Izdal Slovenski knjižni zavod. Ljubljana 1949.

Theodore Dreiser: Ameriška tragedija. Roman I. in II. zvezek. Prevredil Božidar Vodšek. Strani: I. del 427, II. del 409. Izdal Slovenski knjižni zavod v Ljubljani. Ljubljana 1949.

